

15 במאי, 2014

לכבוד
רב גונדר אהרון פרנקו
נציב שב"ס
אזור תעשייה צפוני, רמלה
מיקוד 7210000, ת.ד. 81
באמצעות פקס: 08-9193800

לכבוד
עוה"ד יהודה וינשטיין
היועץ המשפטי לממשלה
ירושלים
באמצעות פקס: 02-6467001

שלום רב,

-דחוף ביותר-

הנדון: מניעה גורפת ושרירותית של ביקורי עורכי דין לעצורים מנהליים ועצורים

המסווגים כביטחוניים

הריני לפנות אליכם ולבקשכם להתערב בדחיפות ולהורות לשב"ס לאפשר לעורכי הדין לבקר את מרשיהם העצורים המנהליים והאסירים, כדלקמן:

1. מאז פתחו כ- 130 עצורים מנהליים ואסירים בשביתת רעב ביום 24.04.14, וכן במהלך התקופה שקדמה לכך כעצורים בודדים שבתו רעב, נתקלים עורכי דין רבים בקשיים ותקלות מצד שירות בתי הסוהר המונעים מהם להיפגש עם אותם עצורים. עורכי דין רבים הלינו בפנינו על מניעתם או עיכובם לפגוש עצורים מנהליים שובתי רעב לאחרונה. להלן יפורטו סיפוריהם של עורכי דין המבהירים דפוסי מניעת המפגשים או עיכובם מצד שב"ס במהלך שביתת הרעב תוך פגיעה שלא כדין בזכויות חוקתיות של העצורים ושל עורכי הדין.

2. עורכי דין שתיאמו מראש ביקורים וקיבלו אישור לבקר בבתי כלא שונים ו/או שביקשו לתאם פגישות עם עצורים מנהליים ואסירים שובתי רעב נתקלו במכשולים רבים. במקרים אחדים, מדיניות שב"ס התאפינה בטרטור עורכי דין ובהצבת מחסומים בפניהם, שהובילו בסופו של דבר למניעת הפגישות או עיכובם במשך שעות בשיטות ונימוקים חמקניים, בתואנה כי ישנו מצב חירום האוסר זאת, והכל כפי שיפורט להלן.

3. כך למשל, המתינו עו"ד יוסף מאתיא (מספר רישיון 48292) ועו"ד שירין נאסר (מספר רישיון 42748) מזה למעלה משבועיים לאישור מכלא איילון על מנת שיוכלו לבקר 7 עצורים מנהליים הנמצאים בתוך בית הכלא. עוה"ד מאתיא ועו"ד נאסר שלחו בקשות לתיאום ביקורים מבעוד מועד, התקשרו עשרות פעמים לטלפונים המיועדים לתיאום ביקורים, אך כל ניסיונותיהם לקבל אישור לביקורים העלו חרס בידם.

4. במהלך השבועיים האחרונים נמנעה חלקית כניסתם של עורכי הדין **עוודה זביידי (מספר רישיון 64648) וסאמר סמעאן (מספר רישיון 41528)**. כך למשל, קיבלה עוה"ד **זביידי** אישור מכלא איילון לביקור מספר עצורים שובתי רעב ליום 04.05.14 ואחרי המתנה של מספר שעות, הודיע לה אחד המפקדים בבית כלא איילון, כי עקב מצב חירום בבית הכלא, לא תהיה אפשרות לבקר את העצורים. עו"ד **זביידי** לא אמרה נואש, היא שלחה בקשה נוספת ודחופה לתיאום ביקור חדש לתאריך 07.05.14, הפעם היא לא קיבלה כל מענה לבקשתה. **זביידי** שלחה בקשה נוספת לתאריך 08.05.14, גם במקרה הזה לא מצאה אוזן קשבת.
5. עו"ד **סמעאן**, ביקש אף הוא לבקר עצור הנמצא בבית כלא אלה בבאר שבע. ביום הביקור בתאריך 07.05.14, בהגיעו לקראת שעת הביקור, הודע לעו"ד סמעאן כי לא ניתן לבקר את העצור בשעה שנקבעה, מאחר ויש ספירה האורכת כשעתיים. באותו יום הגיש עו"ד סמעאן בקשה נוספת לביקור לתאריך 08.05.14, ושוב בהגיעו לבית הכלא, הודע לעו"ד סמעאן כי ישנה ספירה באותה שעה שנקבעה לו לביקור, הוא המתין שעתיים, בסופם הוא נכנס לבקר את העצור שלו, אך משעברה דקה אחת בלבד מתחילת הפגישה, נשמעה אזעקה, הופסק הביקור והעצור הוחזר לתאו, אז נמסר לעו"ד סמעאן כי יש מצב חירום, מבלי שיפרטו לו מה הסיבות.
6. מניעות זהות היו גם לעורכי הדין אחרים, כל עורכי הדין הנ"ל ביקשו להיפגש עם אסירים ועצורים המסווגים כביטחוניים.
7. הסתברות המקרים לעיל מראה בבירור, כי מדובר במדיניות גורפת המונעת מעורכי-דין לבקר עצורים מנהליים או אסירים שובתי רעב. מדיניות זו חסרת סמכות ופוגעת באופן החמור ביותר בזכותם החוקתית של העצורים, לייצוג, להיוועץ ולהיפגש עם עורכי דינם.
8. במסגרת עתירה שהוגשה בעבר באותו עניין, הצהירה המדינה על עמדתה, שאינה משתמעת לשתי פנים, נגד האיסור ששירות בתי הסוהר נקט כנגד האסירים בימי שביתת הרעב בעבר. בתגובת המדינה בבג"ץ 7867/04 **פיזא קעואר ואח' נ' שירות בתי הסוהר** (טרם פורסם - ניתן ביום 01.09.2004) נקבע כי בהיותו של עצור או אסיר שובת רעב אין משום עילה חוקית למניעת מפגש בינו לבין עורך דינו וכי שימוש שב"ס בנימוק זה נעשה שלא כדין. במסגרת הליך זה התייחס בג"ץ לעמדת המדינה ונתן את פסק דינו כדלקמן:

"רשמנו לפנינו את הצהרת המשיב, שפורטה ובוארה היטב בהודעה בכתב מטעמו, כי בהיותו של עצור או אסיר שובת רעב אין משום טעם חוקי למנוע ממנו ומעורך-דינו להיפגש ביניהם. כן הצהיר המשיב כי במקרים אחדים אכן הסתמכו קציני אסירים בבתי הכלא על היותו של אסיר שובת רעב כנימוק למניעת פגישה עם עורך-דינו, אלא שבכך פעלו, מתוך טעות, שלא כדין. בהצהרה זו יש כדי להביא על סיפוקה את השאלה העקרונית שהעותרים ביקשו בה את הכרעתנו. הצורך בהכרעה התייתר והעתירה נדחית". (ההדגשה אינה במקור).

9. על מעמדה החוקתי של זכות האסירים לייצוג ראו :

בג"צ 1437/02 האגודה לזכויות האזרח בישראל ואח' נ' השר לביטחון פנים ואח', פ"ד נח (2), 746.
בג"צ 3412/91 סופיאן נ' מפקד כוחות צה"ל באזור ואח', פ"ד מז(2) 843, 847.

10. זכות האסירים והעצורים לפגוש את עורכי דינם ולהיוועץ בהם מקבלת משנה תוקף כשהם נתונים בשביטת רעב, שבמהלכה הם חשופים לסיכונים בריאותיים ולסנקציות וענישה ששבי"ס מטיל עליהם. זאת בייחוד לאור העובדה, שהם מנותקים הלכה למעשה מהעולם החיצון ובמקרים רבים אף מנועים מלקבל ביקורי משפחות.

11. הסמכות למנוע פגישת אסיר שפוט עם עו"ד **מסוים** קבועה כיום בסעיף 45א לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב – 1971. הסעיף הנ"ל מסמיך את הנציב למנוע את הפגישה רק כאשר היה לו **יסוד ממשי**, כי פגישת האסיר עם עורך הדין **המסוים** עלולה להביא לביצוע עבירה. ההוראה למנוע את הפגישה תינתן בשים לב לתוכן המידע, לרמת מהימנותו ו**לרמת הסיכון** הנשקפת מקיום הפגישה ורק לאחר שניתנה לאסיר ובא/ת כוחו הזדמנות לטעון את טענותיהם. תקופת המניעה לא תעלה על 24 שעות, ובמקרים הקיצוניים, לא תעלה על חמישה ימים וזאת באישור פרקליט המחוז.

12. הנה כי כן, סעיף 45א מורה באופן חד משמעי, כי השימוש בסכמות הנתונה בידי שבי"ס תעשה אך בהתקיים התנאים המצטברים לעיל. מבחנים אלה מבוססים על בדיקה עניינית ואינדיווידואלית לגבי עורך דין מסוים בפגישה מסוימת במועד מסוים. אין בנמצא אף הוראה חוקית המסמיכה את שבי"ס להורות על שלילה כה גורפת ופגיעה כה קשה בזכויות קבוצת האסירים, אך בשל סיווגם בבית הכלא.

על יסוד האמור לעיל ונוכח הפגיעה המתמשכת בזכויותיהם של האסירים והעצורים וההפרה הבוטה של החוק, אבקשכם להתערב באופן מיידי ו- :

א. לבטל את מדיניות האיסור החלה על קהל עורכי הדין לבקר אסירים/עצורים שובתי רעב ולאפשר פגישות לאלתר לרבות לגבי עורכי הדין שענייניהם פורטו לעיל;

ב. להימנע משימוש בנימוקים ישירים ועקיפים למניעת המפגש בין עורכי דין לאסירים/עצורים שובתי רעב ו/או לעכב את הפגישות ו/או לדחות את הפגישות למועדים רחוקים; לרבות השימוש בנימוק הנפוץ כי האסירים שאינם קמים לספירה, אינם יכולים לפגוש עו"ד;

ג. לאסור על שימוש שלא כדין בדפוסי מניעת מפגשים החוזרים על עצמם בתקופות שבהן האסירים שובתים רעב;

ד. להוציא הנחיה דחופה כתובה וברורה לכל בעלי התפקידים והסוהרים בבתי הסוהר ובבתי המעצר (לרבות המר"ש), כי מניעת מפגשים ושימוש בפרקטיקות למניעתם או עיכובם הינם שלא כדין; וברשותכם נבקש לקבל העתק הנחיה זו.

נוכח דחיפות העניין אודה להתערבותכם או מי מטעמכם באופן מידי.

בכבוד רב,
אראם מחאמיד, עו"ד

העתק:

עו"ד אסנת מנדל - מנהלת מחלקת בג"צים (פרקליטות המדינה)

באמצעות פקס: 026467011